
Els mots connectors: entorn de *rai*

per *M. Teresa Espinal*

1. Justificació

En una nota publicada fa sis anys en aquesta mateixa revista (*cf.* Espinal 1980) presentàvem algunes observacions sobre un tipus d'enunciats que allí anomenàvem mots-frases anafòrics i també sobre les propietats sintàctiques i semàntiques d'un mot ben ignorat en els estudis gramaticals del català, que incloïem en la classe de fragments anafòrics: ens referim a *rai*.

Amb l'objectiu de definir la funció lingüística d'aquesta unitat lèxica, en el treball present revisarem els supòsits d'aquella anàlisi, fonamentada en l'aparent naturalesa anafòrica de *rai*, i la contrastarem amb una altra hipòtesi segons la qual el seu contingut semàntic és el propi d'un mot connector que comporta un tipus especial de pertinença.¹

Les deficiències del model allí presentat ens ha obligat a reconsiderar en primer lloc la naturalesa sintàctica d'aquest mot. Assumint que aquesta entrada lèxica pertany a alguna categoria sintàctica, discutirem tres propostes diferents sobre l'estructura sintàctica de l'enunciat en què *rai* ocorre: la hipòtesi de clàusula menor, la hipòtesi de verb principal i la hipòtesi d'adverbi. Llurs implicacions

1. Aquest estudi és una síntesi del capítol 5 de la tesi doctoral que pel juny de 1985 vaig presentar al Departament de Filologia Hispànica de la Universitat Autònoma de Barcelona; la seva realització ha estat parcialment finançada per la beca núm. 2545/83 de la Comissió Assessoradora d'Investigació Científica i Tècnica del Ministeri d'Educació i Ciència. Hom n'ha presentat una versió reduïda a la trobada de primavera de la Linguistics Association of Great Britain celebrada a Norwich l'abril de 1986.

seran avaluades en relació amb el model de Recció i Lligam (cf. Chomsky 1981), la qual cosa ens facilitarà el camí cap a una comprensió de les propietats semàntiques i pragmàtiques d'aquest lexema.²

2. Anàfora o connexió

En el treball que ara presentem ens proposem d'intentar resoldre alguns dels interrogants que es plantegen a Espinal (1980), per a la qual cosa ens caldrà assumir unes premisses teòriques certament diferents de les que allí es prenen com a punt de partida. Alguns problemes d'aquell model són els següents:

(i) La interpretació proposicional de l'enunciat que conté el mot que aquí analitzem suposa probablement un dels arguments —no sintàctics— més versemblants a favor de la naturalesa oracional d'aquest enunciat i verbal de *rai*.

(ii) La impossibilitat de reconstruir sintàcticament els mots-frases anafòrics com a enunciats a base de verb i complements, o a base de l'esquema bimembre subjecte-predicat es presenta com un argument perquè —d'acord amb la teoria interpretativa de la pronominalització— certs fragments es deriven a partir de proformes verbals o oracionals introduïdes mitjançant les regles de la base que rescriuen les categories sintàctiques SV i O a l'indicador subjacent, i es tracten com a anàfores sintàctiques.

(iii) L'enllaç entre els mots-frases anafòrics i elements del context lingüístic o no lingüístic per tal d'assolir la seva correcta interpretació constitueix un argument per a postular regles d'interpretació semàntica que relacionin les proformes amb l'element antecedent (o amb l'entitat semàntica que el representi), o regles pragmàtiques que les relacionin amb informació no lingüística, malgrat el fet que aquesta mena d'anàfores no mantenen pròpiament identitat de sentit (d'aquí, per exemple, neixen les diferències entre *rai* i *fer-ho*).

(iv) Quant als processos interpretatius a què se sotmet *rai*, a Espinal (1980) es distingeixen quatre casos, segons si la proposició que té relació de significat amb *rai* (a) apareix en el context lingüístic oracional previ (hi hagi o no «frontera de parlant»), (b) és una pressuposició de l'emissor de l'enunciat que conté *rai*, per al perfil de la qual el context lingüístic pot oferir algunes pistes, (c) és una proposició que ha passat a formar part del coneixement del món del parlant immediatament després d'observar l'acció que es produïa en el context extralingüístic, o (d) es tracta d'una pressuposició que l'emissor de l'enunciat té, sobre el contingut de la qual ens podrà oferir alguna informació el context no lingüístic. El problema clau d'aquesta anàlisi és que no es presenta cap proposta concreta de simplificació i generalització en el moment de donar una descripció unitària de les dades.

(v) Finalment, una darrera qüestió que tampoc no queda resolta a Espinal (1980) és la següent: *rai* en tant que mot vague per manca d'especificació en el seu significat lèxic només és plenament recuperable quan es formula en el context verbal previ. En qualsevol cas no s'explica quin és el principi que regula quan un parlant pot assumir de manera raonable, en absència d'antecedents lingüístics, que el contingut anafòric de la proforma serà recuperable a partir del context pragmàtic o de proposicions diverses compartides per parlant i oïdor.

2. Assumim per part del lector certs coneixements del model de Recció i Lligam, atès que una introducció a aquest model hauria interferit excessivament amb l'exposició del nostre treball (cf. Brucart 1986).

Respecte als dos primers punts, tot seguit discutirem tres propostes, aparentment possibles, sobre l'estructura sintàctica en què *rai* ocorre, amb la voluntat que això ens permeti més endavant d'analitzar amb més d'encert la funció lògica d'aquesta peça lèxica.

2.1. *Naturalesa sintàctica de rai*

D'antuvi assumim que aquesta categoria sintàctica pertany a una categoria sintàctica determinada, la qual assumpció creiem que permet de plantejar hipòtesis que són molt més restrictives i fàcils de falsejar que no pas aquelles que es podrien seguir segons les quals, per exemple, s'obriria la possibilitat que certes categories sintàctiques fossin conjunts de trets amb alguns valors sense especificar.

2.1.1. *Hipòtesi de clàusula menor*

Les propostes més freqüents de CMs (*cf.* Chomsky 1981, Stowell 1983) es presenten en relació amb construccions amb predicatius

- (1) (a) S'estimen més [la beguda freda]
 (b) En Joan considera [l'obra acabada]

o amb construccions que contenen verbs que no atribueixen cap paper temàtic al subjecte,³ com per exemple:

- (2) (a) En Joan sembla intelligent
 (b) [₀ [_{SN} e] sembla [_{CM} en Josep intelligent]]
 (c) [₀ en Josep sembla [_{CM} t_i intelligent]]

Considerem ara una oració amb *rai* incrustat:

- (3) Em sembla [₀ que [_{CM} tu rai]]

Podríem suposar en un principi que *tu rai* en aquesta estructura constitueix una CM semblant a les de (1) i (2). Aquesta proposta, però, va acompanyada d'una sèrie de punts obscurs que cal comentar encara que sigui breument.

(i) Les CMs són estructures sense FLEX ni còpula, tal com mostren (1) i (2), que podem parafrasejar per oracions amb *ésser* finit. Tanmateix, noteu que no és possible d'obtenir una parafrasi del tipus de (4a) per a (3), i tampoc no podem elevar el subjecte de la CM (compareu (2a) i (4b)):

- (4) (a) * Em sembla que tu ets rai
 (b) * Tu em sembles rai

(ii) D'altra banda, *rai* en aquesta proposta, a quina categoria sintàctica pertanyeria? Adjectiu? S'escau que la majoria de nuclis de les CMs proposades per-

3. La Teoria Temàtica es concep com un dels subsistemes de principis de la Gramàtica Universal (GU) i afecta l'atribució de papers temàtics a les posicions argumentals d'una estructura sintàctica (per exemple, subjecte, objecte, objecte indirecte, objecte d'una preposició).

tanyen a la categoria [+N, +V]; però crec que no és possible de trobar dades de la llengua que justifiquin un comportament adjectival per a *rai*.

(iii) Sigui SA o O la categoria sintàctica d'aquestes CMs, un problema més gran que planteja (3) és el fet que no presenta elisió de \bar{o} , elisió necessària per a poder explicar que l'element nominal subjecte de la CM té cas.⁴ D'aquí hom podria induir que el principi general que Chomsky (1981:107) postula segons el qual les CMs no són projeccions màximes (\bar{o} és una projecció màxima) hauria de tenir limitacions. Però en aquest sentit, si postuléssim que la caiguda de \bar{o} no és obligatòria, ¿com rebria cas el subjecte nominal o *pro*, en frases com és ara (5)?⁵

- (5) (a) Em sembla que d'aquesta manera *rai*
(b) Em sembla que [d'aquesta manera *pro rai*]

si (i) l'elisió de \bar{o} no té lloc, i (ii) FLEX (i especialment CONC és absent). Quin element fa de SUBJECTE (cf. Chomsky 1981:209-210), si no hi ha ni subjecte nominal explícit ni CONC?

Els problemes semblen insolubles per aquesta via, i d'altra banda cal no oblidar que tant (3), (5), com (6)

- (6) (a) Tu *rai*!
(b) [Tu *rai*]
CM

són perfectament ben formades en català. Cal no oblidar que les oracions esmentades serien rebutjades com a agramaticals pel filtre de cas, que exigeix que qualsevol SN amb contingut fonètic i també la categoria buida *pro* tingui cas.

A més a més, (6) planteja la qüestió de l'existència de CMs independents, la qual cosa és impensable i desvirtua tot el sentit de les CMs proposades per Chomsky (1981).

Abandonada la hipòtesi de CM, atès el comportament de *rai* se'ns ocorren dues altres possibles hipòtesis sobre la seva naturalesa sintàctica, que avaluarem a les seccions següents.

- H₁ — *Rai* pertany a la categoria V
H₂ — *Rai* pertany a la categoria Adv

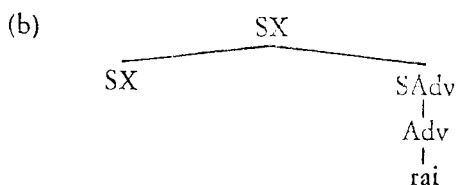
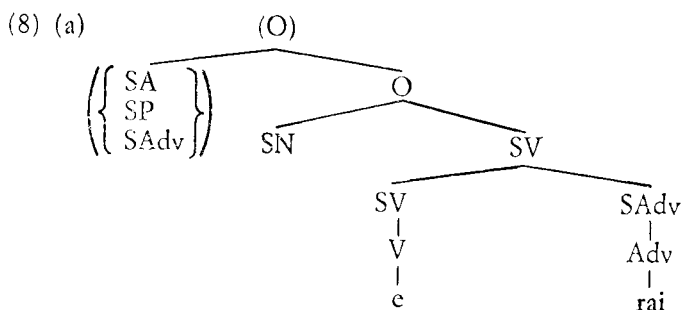
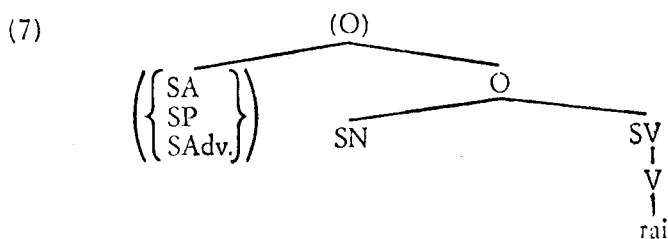
D'acord amb aquestes dues hipòtesis postulem les següents estructures sintàctiques, de les quals (7) correspon a H₂, i (8) a H₁.⁶

4. En el model RL la Teoria del Cas és un altre conjunt de principis de la GU que s'encarrega de l'assignació de Cas abstracte als SNs lèxics i de la seva possible realització morfològica. És la Teoria del Cas la que explica per què és impossible de trobar a l'estructura-S una frase com (2b): 'en Josep' no té cap possibilitat de rebre cas en la posició de subjecte d'una CM; la regla de Trasllat d' α és, consegüentment, d'aplicació obligatòria, i així aquest SN es mou a una posició en què —gràcies a FLEX de l'oració principal— pot ésser-li assignat Cas.

5. *pro* és una categoria buida definida pels trets [—anafòric, + pronominal] i postulada per a la posició de subjecte buit de les llengües *pro-drop*.

6. En primer lloc, observeu que als marcadors de (7) i (8a) els parèntesis apunten la possibilitat de dues projeccions distintes, això és, una projecció oracional amb un element en posició perifèrica —adjuntat a O— i una projecció oracional sense aquest element. La justificació d'aquest tipus d'estructura complexa, en què es marca una posició distinta per a SN i } SA, SP, SAdv } es deduiria del fet que la posició de subjecte només la pot ocupar un nominal.

En segon lloc, noteu que sota la consideració de *rai* com a membre de la categoria Adv

on $SX = SN, SA, SP, SAdv$

2.1.2. Hipòtesi de verb principal

Hi ha una certa dificultat a trobar arguments sintàctics que donin suport a la hipòtesi verbal de *rai*.⁷ Heus ací dos possibles arguments, que són íntimament relacionats:

fóra convenient de sotmetre a estudi les dues estructures de (8). La primera d'aquestes representacions sintàctiques intenta de dissenyar per a l'enunciat en què apareix *rai* una estructura oracional, el verb de la qual ha de ser obligatòriament una categoria buida. (8b), en canvi, es mostra com un esquema estructural extremament senzill, en què *rai* és adjuntat a un constituent sintàctic que no és ni V, ni cap de les seves projeccions, ni O; en aquest cas no hi ha cap necessitat de postular cap categoria buida a l'estructura subjacent corresponent a l'enunciat amb *rai*.

7. Cap dels arguments que dona Tranel (1973) per a tractar *voici* i *voilà* en francès com a verbs i no com a adverbis i/o preposicions no funciona en el cas de *rai* en català. Aquest mot ni pot ocórrer en oracions interrogatives, ni pot anar acompanyat de *no ... pas* en el que seria una oració negativa, ni pot sotmetre's a un procés morfològic característic de certs verbs consistent a afegir el prefix *re*, i tampoc no pot obeir la regla de col·locació de pronoms que segueixen els verbs ordinaris, perquè no admet la companyia de cap mena de clític.

(i) El fet que *rai* no pot ocórrer amb cap mena de verb [\pm AUX] sembla que en certa manera podria justificar la naturalesa verbal —evidentment idiosincràtica i especial— d'aquesta peça lèxica.

- (9) (a) *Tu rai pots
(b) *De casa estant es veu rai

(ii) D'altra banda, considerant que *rai* no pot modificar explícitament cap forma verbal [\pm FIN] que aparegui en l'oració, hom podria insistir en la hipòtesi de verb principal i negar que *rai* sigui un verb [$+$ AUX]. Nogensmenys, si és cert que existeixen adverbis, fora dels quantificadors (per exemple, *ben*), mancats de la possibilitat de modificar (*viceversa* fóra probablement un candidat), aleshores caldria suavitzar la força d'aquest argument.

Per altra part, hi ha tota una sèrie de trets morfosintàctics i sintàctics característics del lexema que aquí comentem que en principi sembla que poden explicar-se a partir de qualsevol de les dues propostes que hem enunciat al començament d'aquesta secció, però que al capdavant posaran en qüestió la primera d'elles i la feblesa dels arguments acabats d'esmentar, així com la consideració que *rai* és un tipus de fragment oracional.

1. Manca de morfologia verbal. Un hom podria pensar que *rai* és un verb totalment defectiu (l'únic de la llengua), fet que podríem recollir al lèxic marcant-lo amb el tret [$-$ FIN]. Ara, si *rai* pertany a qualsevol altra categoria sintàctica, fora de V, l'absència de flexió verbal pròpia d'aquesta unitat lèxica no necessita cap explicació especial.

2. Impossibilitat d'anar seguit d'algun tipus de complement. D'acord amb H₁ hauríem de suposar que *rai* és un verb amb un comportament sintàctic totalment intransitiu. Ara, si seguint H₂ proposem que *rai* és un adverb que és adjuntat a un SV buit, també es forneix una explicació raonable per als mateixos fets.

3. Impossibilitat que *rai* formi part d'una oració interrogativa. La interrogació d'un enunciat que contingui *rai* només és possible en circumstàncies molt marginals, com ara en casos de citació.

- (10) (a) Tu rai!, que tens cotxe nou
(b) «Jo rai?»

Observeu que *rai* —sigui quina sigui la seva categoria sintàctica (V o Adv) o la seva funció lògica (predicat, operador o connector)— és un mot intensificador, puix que assenyalat la intensitat / importància / interès d'unes propietats o entitats i rebaixa la d'altres. El que és cert és que aquest valor particular de *rai*, el qual condiona la seva ocurrència en certes estructures sintàctiques, és un factor lèxic independent de la seva categoria sintàctica.

4. Necessitat d'anar precedit per algun SN, SA, SP o SAdv (és a dir, **rai*), i impossibilitat d'anar seguit del sintagma o mot que afecta (per exemple, **rai la Maria*). Sigui a través d'una o altra hipòtesi, les estructures subjacents alternatives postulades a (7) i (8) expliquen les dues observacions sintàctiques que acabem d'assenyalar.

5. Necessitat d'aparició en una estructura de constituents que a l'estructura-S és aparentment binària. Considereu en primer lloc les oracions que segueixen:

- (11) (a) En Pere rai!
 (b) Fastigosa rai!
 (c) Des del balcó rai!
 (d) Si vinguessis rai!
 (e) Aleshores rai!
- (12) (a) * En Carles besà la Marta rai!
 (b) * En Joan es trobava bé rai!

Segons H₁, hom podria suposar que a l'estructura-S totes les oracions d'(11) mostren una estructura binària de constituents, un dels quals és *rai*, que es comporta en qualitat de predicat. Un hom interpretaria que a (11a) trobem clarament una estructura subjecte-predicat, amb un SV que assigna paper temàtic al SN subjecte. A la resta de frases d'(11) postularíem igualment l'existència d'un SN subjecte que fóra buit, un SV que dominaria exhaustivament el verb *rai* i un altre constituent, de categoria SA, SP o SAdv, que fóra adjuntat chomskianament a O (cf. (7)).

Naturalment, les estructures resultants són un problema per a la Teoria del Cas, ja que en absència d'un constituent FLEX, el subjecte no té manera de rebre cas (tornarem sobre aquesta qüestió).

Segons una de les interpretacions de la segona hipòtesi (vegeu (8a)) hauríem d'invocar la presència obligatòria d'un SV buit. Seria aquest constituent verbal buit el que actuaria com a predicat semàntic de l'oració. El problema que aleshores queda plantejat és de concretar el contingut d'aquesta categoria buida (cf. Chomsky 1981, 1982); i, d'altra banda, segons els principis desenvolupats al model de Recció i Lligam, les estructures de (8a) continuen essent un problema seriós per a la Teoria del Cas (veurem aquestes qüestions tot seguit).

D'acord amb la segona interpretació de la hipòtesi adverbial (vegeu (8b)), l'estructura de constituents és binària tant a l'estructura-P com a l'estructura-S, i així s'explica de manera molt més senzilla la propietat sintàctica que comentem.

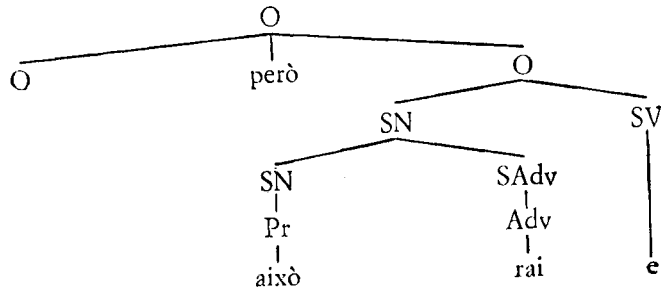
6. Possibilitat de coordinar la seqüència que conté *rai* amb una altra seqüència que s'adiu completament a l'esquema oracional. Aital connexió, establerta necessàriament mitjançant una conjunció o locució conjuntiva adversativa, ja que la coordinació amb *i* és impossible, és evident que pot ésser explicada per qualsevol de les dues propostes. L'única diferència rau en l'element que actua com a verb (és a dir, *rai* o un element buit).

- (13) (a) Probablement no arribaran a l'hora, però, això rai!
 (b) Jo no ho faria, amb tot, ell rai!, que no haurà de donar explicacions
 (c) Els inquietava no tenir menjar, tanmateix, menjar rai!, més preocupant és no tenir beure

Recordeu, en relació amb aquest punt, que la coordinació només s'estableix entre constituents de la mateixa categoria sintàctica. Seguint la hipòtesi de *rai* com a V, i aquella segons la qual *rai* és un Adv adjuntat a SV, els connectors *però*, *amb tot*, *tanmateix* de (13) coordinarien oracions.

Sota la hipòtesi adverbial podríem pensar que una solució fóra postular un SV buit a l'estructura-P, cosa que permetria —només per a aquests casos— d'adequar l'enunciat amb *rai* a un esquema oracional.

(14)

Analitzem ara el contingut de la categoria buida que pot ocupar la posició de SV a (14). Vegem les oracions que segueixen:

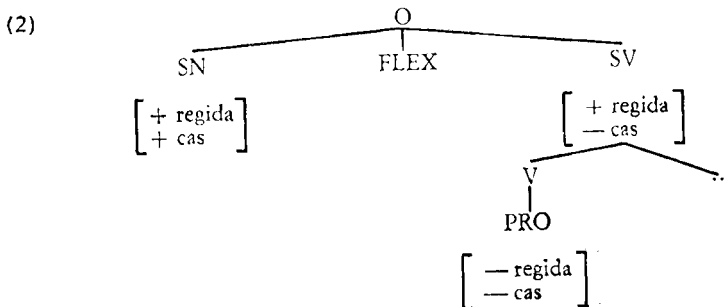
- (15) (a) En Carles ha suspès i tu també
 (b) En Carles ha suspès però tu rai!

Sembla que realment cal parlar d'un paral·lisme estructural entre una i altra seqüència, i que, per tant, si s'ha d'assumir que PRO ocupa el lloc del verb a (15a), hauríem de fer la mateixa suposició a (15b).⁸ També no sembla pas, d'altra banda, un element anafòric, i la seva aparició pot representar un mer reforç (cf. Bartra-Brucart 1982:98-99).

8. Donada la naturalesa estructural de SV, PRO i pro:

(1)	SV	PRO	pro
	$\left[\begin{array}{l} + \text{regida} \\ - \text{cas} \end{array} \right]$	$\left[\begin{array}{l} - \text{regida} \\ - \text{cas} \end{array} \right]$	$\left[\begin{array}{l} + \text{regida} \\ + \text{cas} \end{array} \right]$

Brucart (1984) proposa que la solució més satisfactòria per a les construccions de buidatge és assumir que la categoria buida sigui PRO: si les projeccions màximes —com SV— són una barrera per a la recció (cf. Chomsky 1981), aleshores, que V es realitzi com a PRO no constitueix cap violació dels principis que caracteritzen PRO com una anàfora pronominal no regida.

Noteu que SV és una categoria regida igual com ho és SN (FLEX n'és el constituent responsable), però difereix de SN en el fet que no rep cas perquè no és nominal; ... = SN, SAdv (per exemple, *també*, *tampoc*), etc.

- (16) (a) En Carles ha suspès i [tu també PRO]
 (b) En Carles ha suspès però [tu rai PRO]

PRO, a la plaça de verb en una oració amb buidatge, no pot assignar papers temàtics. Seguint Brucart (1984), sembla, per consegüent, intuïtivament correcte de pensar que els papers temàtics s'assignen gràcies al verb del primer conjunt i composicionalment gràcies al SV del primer conjunt, oració que serà lliure de qualsevol buit temàtic.

Ara, si bé aquest mecanisme explica quin és l'element controlador de PRO, el paper temàtic principal que rep *tu* i, en definitiva, la interpretació semàntica de la segona coordinada a (16a), té problemes greus per a donar compte del contingut proposicional de la segona coordinada de (16b). I això és així perquè la seva interpretació no ha de recollir forçosament ni el contingut semàntic, ni l'estructura temàtica del seu hipotètic controlador.

- (17) (a) En Carles ha suspès i tu també has suspès
 (b) * En Carles ha suspès i tu també t'has d'amoïnar

- (18) (a) En Carles ha suspès, però tu rai!, tu sí que no has suspès
 (b) En Carles ha suspès, però tu rai!, tu sí que no t'has d'amoïnar

Reforça aquest punt l'exemple (19), en què és el SN neutre *això* l'element que es connecta amb l'antecedent lingüístic, però no ni *rai* ni l'hipotètic SV buit.

- (19) Probablement no arribaran a l'hora, però això rai!, això sí que no és transcendental

Noteu (i) que és completament erroni postular un control lingüístic per a l'hipotètic element PRO de la posició verbal, i (ii) que, de fet, és injustificable postular PRO a la posició verbal buida de (14), atesa la inexistència mateixa del nus FLEX, fonamental en les estructures de buidatge.

Tornem de nou a les seqüències de (13). Si la coordinació tan sols té lloc entre constituents d'identica categoria sintàctica, i si l'estructura de (14) planteja serioses dificultats a la Teoria del Control,⁹ aleshores l'explicació dels exemples de (13) només pot ser la següent: no es tracta d'una coordinació. És a dir, allò que postulem és que en aquestes seqüències els mots adversatius *però*, *amb tot* i *tanmateix*, no coordinen oracions, sinó que connecten un enunciat —que té l'estructura sintàctica de SN— amb una proposició oracional. La gramàtica oracional, aleshores, queda deslliurada de la tasca d'haver d'explicar uns enunciat summament problemàtics quan assumíem per a ells una estructura subjacent oracional. Serà la teoria pragmàtica la responsable de controlar l'èxit de la connexió establerta pels mots adversatius d'una banda, i la connexió fixada per *rai* de l'altra.

7. La darrera propietat sintàctica que comentarem d'aquest mot és la possibilitat que té d'aparèixer en el que aparenta ser una oració subordinada.

- (20) (a) Ens diuen contínuament que Catalunya rai
 (b) Insisteixen en el fet que el terrorisme rai

9. Tingueu present que per Teoria del Control hom entén aquell subsistema de principis de la GU que es proposa de determinar els possibles antecedents lingüístics de la categoria buida abstracta PRO, definida com a element [+anafòric, +pronominal].

Si *rai* és verb per ell mateix, es donaria compte de les dades de (20) sempre i quan no apareguessin problemes per a la Teoria del Cas. Si *rai* és adverbí adjuntat a un SV buit, es donaria compte de les dades de (20) sempre i quan no apareguessin problemes per a la Teoria del Control. Si *rai* és adverbí adjuntat a un constituent no verbal ni oracional, aleshores simplement cal concebre les seqüències de (20) com a casos de menció, és a dir, de citació de l'opinió de la primera o tercera persones,¹⁰

- (21) (a) Ens diuen contínuament que: «Catalunya rai!»
(b) Insisteixen en el fet que: «el terrorisme rai!»

o exemples d'un enunciat inacabat.

És obligatori abans de cloure aquest apartat que tractem per un moment els problemes per a la Teoria del Cas a què hem alludit repetides vegades.

En primer lloc, sembla que a les estructures de (7) i (8a) FLEX no és pertinent, ja que no hi ha ni verbs auxiliars, ni temps, ni concordança verbal, ni l'element que acompanya *rai* sembla que pugui interpretar-se com un argument seu (considereu la naturalesa impersonal de les oracions d'(11)).

Veurem tot seguit que la decisió sobre el tipus de categoria buida que pot cobrir la plaça de SN en aquelles estructures va estretament lligada a la necessitat o no necessitat de FLEX (cf. Chomsky 1982).

Com que a les oracions que estudiem no hi ha hagut moviment ni de SN ni de *qu*—, i no podem parlar de coindexació d'una traça amb una posició argumental o no argumental respectivament, la categoria buida no pot ésser mai ni t_{SN} ni t_{qu} . Podria ser PRO si el SN subjecte fos controlat per un altre SN que aparegués en una oració principal; però aquest no és el cas. Per tant, l'única categoria buida possible en aquesta posició és *pro*. Ara bé, *pro* així com els SNs amb contingut fonètic, és una categoria regida i amb cas, i a (7) i (8a) l'únic constituent capaç de regir i assignar cas a [SN, O] fóra FLEX, a través del seu constituent immediat CONC. Atès que no disposem de cap mena d'informació lingüística que justifiqui ni directament ni indirecta la presència d'aquest constituent sintàctic abstracte a l'estructura subjacent, no tenim cap principi, si no és que en postulem un de forma arbitrària, que permeti d'assignar cas al SN, tant quan és buit com quan és fonèticament ple.

Advertiu les conseqüències de tota aquesta problemàtica. Si seguint les hipòtesis que *rai* és verb o que *rai* és un adverbí directament adjuntat a un SV buit es troben dificultats greus per a la Teoria del Cas, tal vegada caldria suposar que cap de les dues hipòtesis esmentades no aporta una explicació satisfactòria de les propietats sintàctiques dels enunciats en què apareix *rai*. Si bé és cert que no es tracta d'hipòtesis falsejables a partir de les dades empíriques que ens proporciona la pròpia llengua, també ho és que es tracta de postulats que es contradiuen en un punt concret —el de l'assignació de Cas al SN subjecte— amb la teoria gramatical general, atès que incompleixen el requisit que exigeix la Teoria del Cas. Són, per tant, hipòtesis rebutjables a partir de la mateixa teoria lingüística.

En conclusió, si hi ha dificultats per a postular FLEX i CONC, si n'hi ha a l'hora d'identificar la categoria buida de [SN, O] en els enunciats que no tenen element nominal, si n'hi ha a l'hora d'assignar cas a l'hipotètic subjecte oracional, i si també n'hi ha per a identificar una categoria buida verbal i con-

10. Per a la noció tècnica de menció consulteu Sperber-Wilson (1981b).

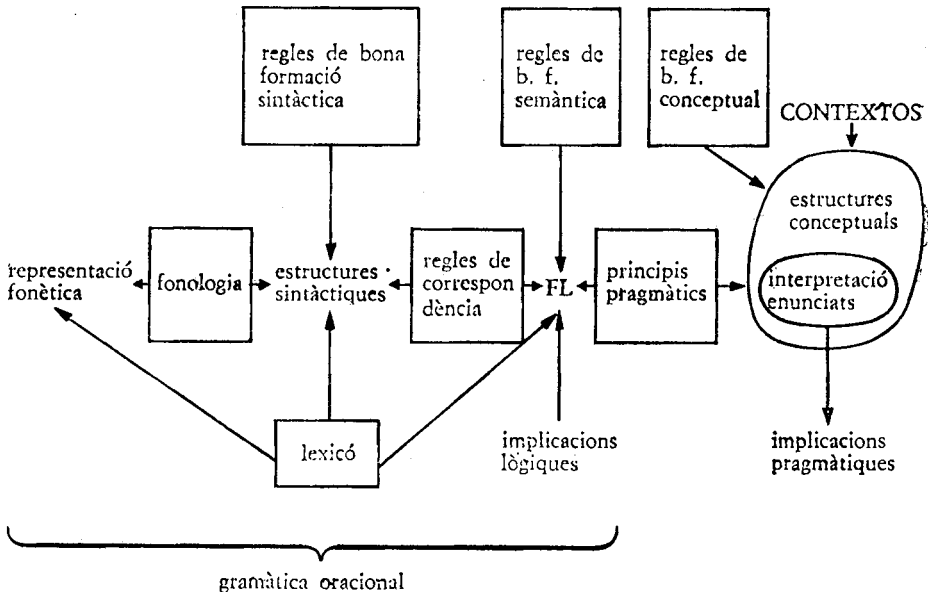
trolar el seu contingut semàntic, potser és que l'enunciat en què *rai* ocorre no és una oració. És a dir, potser simplement es tracta d'una estructura nominal, adjectival, preposicional o adverbial en la qual apareix adjuntat el mot *rai*; aquesta és la hipòtesi que aquí realment sostenim. Entenem que tot convida a considerar la Teoria del Cas i la Teoria del Control com a conjunts de principis aplicables solament a la sintaxi i al component que deriva la forma lògica.¹¹

Creiem que s'han presentat arguments suficients per a dubtar de la naturalesa verbal de *rai* i la naturalesa oracional de l'enunciat que conté *rai*. A *rai*, aleshores, només li resta una alternativa, la hipòtesi d'adverbi que representàvem a (8b).¹²

2.1.3. Hipòtesi d'adverbi

A la secció 2.1.1 apuntàvem dues hipòtesis sobre la categoria que pot en principi dominar *rai* a l'estructura-P. Hem trobat tan sols dos arguments, relacionats íntimament, a favor de la primera d'aquestes hipòtesis (és a dir, aquella per la qual *rai* aniria marcat al lèxic amb el tret [+ V]). Però també hem observat l'existència d'una sèrie de trets morfosintàctics que rebien una explicació tant si *rai* es considera verb com adverbi. A la vegada, hem pogut constatar un seguit de problemes teòrics que es plantejaven tant en la hipòtesi de *rai* com a verb, com en aquella en què *rai* era adjuntat a un SV buit dins una estructura oracional.

11. És a dir, l'abast de la gramàtica es redueix a l'oració i les unitats que constitueixen l'oració. Serà tasca dels principis pragmàtics recollir la informació lingüística que ofereix la FL i confrontar-la amb contextos «psicològics» fins a l'adquisició d'una estructura conceptual, que hom ha anomenat «interpretació de l'enunciat» (cf. Jackendoff 1983).

12. Noteu que, a part de *rai*, hi ha diversos adverbis que poden acompanyar un SN i formen un nou constituent de les mateixes característiques, entre altres *sí*, *no*, *també*, *tampoc*, *només* i *encara*.

A propòsit d'aquesta disquisició Montoliu (1927:617-618) fa un parell d'afirmacions que al nostre parer resulten ben significatives:

- (i) *Rai* és una paraula de relació. És un modificador.
- (ii) *Rai* mostra semblances amb l'adverbi de negació *no*.

Tenint presents aquests dos factors de comportament podríem considerar *rai* com un adverbi de modalitat, semblant a *sí* i *no*.

En primer lloc sembla que *rai* presenta un comportament sintàctic similar al dels adverbis de polaritat positiva i negativa. Observem el paral·lelisme que s'estableix entre els parells d'estructures que segueixen:

- (22) A. Diuen que en Pep s'ha fet mal
B. (a) En Pep no, en Joan se n'ha fet!
(b) En Pep *rai*, en Joan sí que se n'ha fet
- (23) (a) Jo no puc treballar, però tu sí (que pots treballar)
(b) Jo no puc treballar, però tu *rai* (tu sí que pots treballar)

Tanmateix, és fàcil de trobar altres contextos en què l'aparició d'un o altre adverbi de modalitat no és indiferent i afecta substancialment la gramaticalitat de les seqüències.

- (24) (a) * Jo he de treballar, però això no
(b) Jo he de treballar, però això *rai*!
- (25) A. Ja ha començat a caminar?
B. (a) No
(b) Sí
(c) * *Rai*

Recapitulant els punts fins ara comentats, hem vist que *rai* es comporta sintàcticament com un adverbi, i que les seves semblances amb els adverbis *sí* / *no* són prou evidents per a justificar que *rai* es comporta semànticament com un operador de modalitat. Efectivament, hem avaluat certes dades que precisament mostren que la funció lògica d'aquest mot no té traces de ser la d'un operador.

Des d'una consideració lògico-semàntica *rai* tampoc no pot ser predicat. Essent adverbi, *rai* només podria ésser un predicat adjunt; però, perquè hi hagi assignació de papers temàtics adjunts cal que l'argument corresponent ja rebi un paper temàtic principal d'algun predicat verbal.¹³ I *rai*, ni pot concórrer amb cap predicat verbal, ni sempre coapareix amb un SN ple candidat a argument. L'element que acompanya *rai* no té categoria d'argument i, per tant, no ha de rebre paper temàtic.

Rai és, doncs, també distint de la classe semàntica d'adverbis que, alhora que modifiquen l'oració en la qual són generats (*rai* ja hem dit que forma part d'un enunciat que no té propietats oracionals), estableixen una relació temàtica especial amb el nominal en posició de subjecte (*rai* no té subjecte, almenys no té subjecte semàntic). Cal, a més, tenir en compte que els enunciats amb *rai* no mantenen connexions temàtiques amb el context lingüístic que pugui precedir-los.

Si el mot que estudiem no pot ser ni operador ni predicat, només queda per a ell una funció lògica possible: la de connector.¹⁴

13. Aquesta qüestió és tractada amb profunditat al capítol 4 d'Espinal (1985a).

14. Sobre la distinció entre predicats, operadors i connectors en teoria lingüística, *vid.* Espinal (1985b).

Que *rai* sigui sintàcticament un adverbi i semànticament un connector són, per altra banda, dues hipòtesis que es compaginen perfectament. La classe de mots connectors fins ara estudiats és una classe natural de lexemes, en el sentit que recull simplement conjuncions, adverbis i locucions adverbials.¹⁵ Eliminant l'assignació de *rai* a la categoria sintàctica V, es contribueix a la delimitació d'una classe semàntica homogènia de mots connectors.

L'estudi de *rai* com a mot connector és l'objecte d'estudi de la darrera secció, però abans d'aprofundir aquesta anàlisi revisarem la hipòtesi que defensàvem a Espinal (1980) segons la qual *rai* era concebut com un mot anafòric.

2.2. *Naturalesa anafòrica de rai*¹⁶

En la interpretació semàntica de *rai* tant la hipòtesi d'anàfora superficial com la hipòtesi d'anàfora profunda —proposades per Hankamer i Sag— resulten inviables, atès que (i) és insostenible la derivació de *rai* per delisió en un estadi superficial de la derivació; (ii) és incorrecte la suposició que *rai* representa unitats semàntiques coherents; i (iii) és inapropiat pensar que *rai* exigeix algun tipus d'identitat —sintàctica o semàntica— amb algun segment antecedent.

En el cas de *rai*, el problema fonamental és que la seva interpretació semàntica no consisteix en identitat semàntica amb alguna entitat recuperable del context, puix que la connexió amb el context té lloc seguint unes pautes especials: s'intensifica el valor de certes propietats / entitats i es rebaixa l'interès de la propietat / entitat que acompanya *rai* en l'enunciat.

I, d'altra banda, per a interpretar *rai* no és ni necessari ni suficient que el pretès segment antecedent correspongui a una unitat semàntica, ni que el segment en qüestió no pugui anar precedit per *rai* a l'estructura-S (condicions que regulen el procés interpretatiu d'una anàfora profunda).

Sostenir (com es fa a Espinal 1980) que *rai* és una expressió anafòrica que cal connectar amb un context determinat perquè sigui interpretada apropiadament és una hipòtesi possible de falsejar, atès que la seva interpretació mai no es resol tenint accés simplement al context lingüístic, encara que sigui extraoracional. No podem oblidar que *rai* també té una interpretació semàntica pròpia, la que li confereix la seva entrada lèxica, malgrat el fet que aquesta sigui en certa manera vaga. I serà el caràcter idiosincràtic d'aquest contingut semàntic (això és, comportament propi d'un connector que intensifica certes propietats o entitats

15. Tothom haurà pogut observar que a la llengua hom fa ús d'una sèrie de mots i locucions de categories sintàctiques diverses (especialment adverbis i conjuncions) que, a més de mostrar les seves propietats semàntiques particulars —especificades a llur entrada lèxica—, aporten una funció o relació pragmàtica particular en tant que són elements que enllacen d'una manera determinada l'enunciat del qual formen part amb el context.

(i) Conjuncions i adverbis: *però, aleshores, llavors, tanmateix, bé, ara, si*, etc.

(ii) Locucions: *per descomptat, així doncs, doncs bé, de fet*, etc.

Vegem-ne alguns exemples:

(1) Es cert que s'ha parlat sovint de reconversió industrial. *Ara*, qui n'ha proposat la forma pràctica de dur-la a terme?

(2) (Algú surt d'una reunió arronsant les espatlles i un altre li diu:)
Per descomptat no s'ha solucionat res.

16. Sobre el mecanisme de l'anàfora i les característiques de les expressions anafòriques, destacarem —en el marc de la gramàtica generativa i prèviament al model RL— els diversos treballs de Hankamer i Sag citats a la bibliografia.

mentre en rebaixa d'altres) allò que al cap i a la fi ens farà abandonar la hipòtesi sobre la seva naturalesa anafòrica.

En efecte, les aportacions semàntiques d'aquest mot són molt superiors i molt més singulars que no pas les de qualsevol altra expressió anafòrica, subjecta al que s'ha anomenat identitat de referència o identitat de sentit (cf. Rigau 1981), la qual cosa fa dubtar del seu valor anafòric mateix.

La singularitat de *rai* es fonamenta en el fet que la seva interpretació no s'adequa a cap dels dos tipus de relació anafòrica suara esmentats. Si *rai* és un Adv, no podem esperar que aquest element mantingui relacions anafòriques de referència amb cap altre segment, ja que es tracta d'una propietat específica dels SNs. Endemés, si *rai* havia d'incloure's en la classe d'anàfores de sentit hauria de mostrar similituds amb el pro-SV *fer-ho*; tanmateix, la distribució i interpretació de *fer-ho* i *rai* és certament diferent.

- (26) A. A la Maria li han concedit la beca
B. (a) A ella rai!
(b) * A ella fer-ho
- (27) A. Quan vol anar a l'estranger en Pep?
B. (a) Vol fer-ho l'any que ve
(b) * Vol rai l'any que ve
(c) * Ell rai (l'any que ve)

Així, si bé *fer-ho* manté identitat semàntica amb el SV antecedent (és a dir, *anar a l'estranger a (27)*), *rai* necessita un triatge contextual per a poder ésser interpretat i també una operació semàntica que no es limita a la simple còpia de contingut proposicional.

Són aquesta mena de dades les que ens fan posar en dubte la concepció anafòrica de *rai*, a la qual apuntàvem a Espinal (1980). No podem oblidar, no obstant això, que dins el camp de l'anàfora hi ha problemes de caràcter general que encara estan per resoldre i que afecten molt de prop l'anàlisi interpretativa de *rai*.¹⁷

2.2.1. *Condició de recuperabilitat vs. principi de pertinència*

Un darrer punt que queda per tractar en aquesta secció dedicada a avaluar la pretesa naturalesa anafòrica de *rai* fa referència a la distinció entre control lingüístic i control pragmàtic. Tant els partidaris de les teories mixtes de l'anàfora com en general els simpatitzants de la gramàtica del discurs han insistit a agafar una unitat de treball més àmplia que no pas l'oració, per tal de poder donar compte d'un nombre més vast de fenòmens lingüístics, però sense incorporar cap mena d'allusió al context no lingüístic o pragmàtic.

17. Cal tenir present en primer lloc l'oblit en què s'han guardat les expressions anafòriques de naturalesa verbal dins la teoria lingüística, des que hom s'ha interessat per la gramàtica generativa transformacional. És evident que un hom ha estat més motivat per definir les condicions estructurals que regulen la relació anafòrica que es produeix entre SNs definits, que no pas entre altres categories sintàctiques. D'altra banda, el terme anàfora no sempre ha estat concebut uniformement als manuals de lingüística (cf. Reinhart 1983) i, a més, s'ha desvetllat una polèmica entorn de quin ha d'ésser l'àmbit de les relacions anafòriques, si l'oració o el discurs.

Concretament, Hankamer i Sag han sostingut de manera reiterada que certes expressions anafòriques sempre requereixen antecedents lingüístics plens, això és, certs processos anafòrics —com és el cas dels diversos tipus d'elisió de SV— han d'ésser controlats sintàcticament i no poden ésser sotmesos a un control pragmàtic (cf. Sag-Hankamer 1977). Tanmateix, els arguments d'aquests lingüistes en català són rebatibles.¹⁸

Si postulem un sol tipus de context —independentment del fet que la seva font sigui lingüística o extralingüística—, aleshores trobarem una simplificació elegant per al model descriptiu de la partícula *rai* ofert a Espinal (1980), i explicarem els mecanismes interpretatius a què se sotmet aquest mot adequant-nos a la clàssica diferència entre competència i actuació. En segon lloc, comprovarem que tant per a les relacions anafòriques com per al mot connector *rai* sembla que el principi semàntic de recuperabilitat de contingut pot ésser reduït a un principi general que ja es necessita per altres raons a la teoria pragmàtica, com és el principi de pertinència. La varietat d'interpretacions a què es pot sotmetre l'enunciat amb *rai* en una situació contextual quedarà controlada pels mateixos principis que donaran compte de la correferència interoracional i de qualsevol altre fenomen que quedi bandejat fora del nivell de l'oració.

Per tal de rebatre les hipòtesis de Hankamer i Sag necessitem arguments que ens justifiquin, per exemple, la possibilitat de delisió de SV sota control pragmàtic, la qual cosa ens servirà a la vegada d'argument per a donar suport a l'afirmació que els elements anafòrics reclamen una estreta relació entre teoria semàntica i teoria pragmàtica.

- (28) (Titular de premsa: «100 morts en accident de tren»
Em pregunto on
- (29) (Uns escaladors observen des de Zermatt el Mont Cervin i un diu:)
Començarem a les dues de la nit
Podem obtenir dades semblants amb enunciats que contenen *rai*:
- (30) (Pensant en els problemes que ha de solucionar en tornar de vacances,
algú diu:)
L'organització del departament *rai*!
- (31) (Rètol publicitari d'una companyia d'aviació: «Nova York per només
50.000 ptes.»)
Per aquest preu *rai*!

Crec que aquests exemples mostren a bastament que la possibilitat de control pragmàtic en la interpretació d'enunciats que presenten algun tipus d'elisió de SV o el mot *rai* és un fet indubtable. Nogensmenys, i constatant que una indicació estrictament lingüística sembla més exigida en el cas dels propredicats que en els dels pronoms personals, Schachter (1977) alludeix a un principi de recuperabilitat o condició que permet de recollir el contingut de la proforma. Ara bé, si considerem que la interpretació d'enunciats —parlant en termes generals— segueix fidelment un principi de pertinència màxima, segons el qual el grau de pertinència d'un enunciat és directament proporcional al nombre d'implicacions pragmàtiques deduïbles i inversament proporcional a l'esforç versat en aquesta tasca, aleshores direm que els enunciats de (28) a (31) són més fàcils d'interpretar en un context lingüístic, perquè en un context extralingüístic l'esforç de l'oïdor

18. Per a l'anglès ja ha estat demostrat per Schachter (1977).

per trobar el context per a la comprensió de l'enunciat en qüestió és potencialment més gran, i per tant el seu grau de pertinència és potencialment menor.¹⁹

En conclusió, aquí no sostenim la idea que els parlants usen propredicats mancats d'antecedent —a l'ensem que altres proformes sense antecedent—, només si poden assumir de manera raonable que el contingut de la proforma és recuperable a partir del context pragmàtic (cf. Schachter 1977:765). El que aquí defensem és que els parlants poden usar propredicats sense antecedent lingüístic i mots connectors, sempre i quan poden assumir raonablement que l'oient trobarà les proposicions contextuals que li permetran de treure inferències i, al cap i a la fi, comprendre l'enunciat en un context. I el que en aquest sentit simplifica el model teòric és partir del supòsit que un sol tipus de proposicions contextuals resulta pertinent per a l'extracció d'implicacions pragmàtiques.²⁰

Essent rebatibles els arguments per a suposar que existeix una diferència justificada entre context lingüístic i context extralingüístic, noteu que el concepte de context psicològic funciona talment com una eina unificadora de material del qual el parlant té coneixement, excloent-ne el coneixement de la seva llengua i de la gramàtica de la seva llengua.

A la secció que segueix hom podrà comprovar que la interpretació de *rai* és clarament una funció de contexts, inferències i de tipus de pertinència, i que, per tant, no es tracta d'identificar una relació antecedent-anàfora (ja que tot sembla indicar que *rai* en realitat no és una expressió anafòrica), sinó de cercar el subconjunt de creences que cal per tal que la interpretació d'aquest enunciat sigui pertinent.

2.3. *Contingut semàntic de rai: vers un tipus especial de pertinència*

Si hi ha algun mot connector —fora dels usats en lògica proposicional— del qual puguem dir que és més difícil que no pas d'altres d'identificar quin és el conjunt de descripcions que ens especifiquen el seu sentit o significat, aquest és el mot *rai*. Només cal consultar les darreres obres lexicogràfiques que s'han publicat per adonar-se que es continua introduint pràcticament intacta la definició que donà Fabra (1932), i aquesta no fou una de les entrades més llüides del mestre.

Estem d'acord amb el que a Espinal (1980) es plantejava com la necessitat de discernir entre (i) el contingut semàntic particular que es delimitarà al lèxic de la gramàtica, i que per a *rai* consisteix a marcar els límits d'allò que constitueix la manca d'especificació o vaguetat en el significat d'aquest mot i a determinar els condicionaments lingüístics sobre la pertinència de l'enunciat que el conté, i, d'altra banda, (ii) la interpretació que un enunciat amb *rai* pot arribar a assolir en un context —psicològicament— ben definit.

Prenent com a base el treball de Brockway (1982), entenem que cal interpretar el contingut semàntic de *rai* com un tipus de restriccions semàntiques sobre els contextos que permetran d'avaluar la pertinència de qualsevol enunciat

19. Vid. els treballs de Sperber i Wilson citats a la bibliografia.

20. Hom ha definit la noció d'implicació pragmàtica de la manera següent:

(1) Una proposició *p* implica pragmàticament una proposició *q* respecte a un context o conjunt d'assumpcions *C* si, i només si, *p* i *C* junts impliquen lògicament *q*, i ni *p* ni *C* sols no impliquen lògicament *q* (cf. Wilson-Sperber 1981).

amb *rai*, ja que aital enunciat es relaciona d'una manera especial amb certes creences assumides pel parlant. Així, direm que la pertinència d'un enunciat amb *rai* queda determinada per les propietats convencionals que cal introduir en el component semàntic d'aquesta entrada lèxica.

Cal, però, precisar, que, a diferència del tipus de mots que Brockway estudia, la funció de *rai* no és la d'indicar explícitament la pertinència de les proposicions que se li poden associar, sinó la pertinència de l'enunciat mateix que conté *rai*, ja que —tal com hem pogut observar en els exemples vistos fins ara— *rai* sovint apareix en entorns sintàctics extremament simplificats. Convé destacar en aquest sentit que el paper de *rai* no és en absolut el de marcar tan sols la pertinència del SN, SP, SA o SAdv que l'acompanya a l'estructura-S, sinó el de senyalar una connexió entre tot l'enunciat i el context.

És en particular aquest factor allò que distingeix la funció de *rai* de la de mots i locucions com és ara *bé*, *però*, *ara*, *fins i tot*, *doncs bé*, *d'altra banda*, etc., els quals també imposen —encara que d'una altra manera— restriccions semàntiques sobre la interpretació pragmàtica de l'enunciat que en el seu cas els és adjacent a la dreta.

Observeu, d'altra banda, que si bé el grau de pertinència d'un enunciat que conté *rai* depèn exclusivament del contingut proposicional del context accessible en el moment del procés de comprensió, el tipus de pertinència que ell mateix imposa sobre el seu propi enunciat s'ha de definir en funció de les restriccions sobre el context que en termes absoluts fixa aquest mot, però sense necessitat de fer referència al contingut de les proposicions que la componen. El terme *graus de pertinència* és, per consegüent, un concepte completament pragmàtic, mentre que el terme *tipus de pertinència* és un concepte pragmàtic, però que ja té rellevància al lèxic de la gramàtica.

En qualsevol cas, emperò, és necessària la presència d'un context per la raó que ja coneixem: definir pertinència sempre és definir la classe de subconjunts de contextos que contenen les proposicions que caldrà usar en el càlcul d'impli-cacions pragmàtiques d'enunciats.

El tipus de pertinència que *rai* comporta podria, doncs, ésser formulat de la manera següent:

SUPOSEM QUE

1. E sigui l'enunciat que conté *rai*.
2. p sigui la proposició expressada per E.
3. K sigui la classe de subconjunts de contextos accessibles al parlant-oïdor en el moment de la comprensió d'un enunciat E.
4. C sigui el subconjunt de contextos respecte al qual l'enunciat E és pertinent.

ALES HORES

5. p serà pertinent respecte a C (membre de K), si, i només si, C consisteix en una o més proposicions, i l'element que acompanya *rai* a E forma part (i) d'algun constituent argumental de com a mínim alguna d'aquestes proposicions, (ii) d'algun constituent no argumental d'una d'elles com a mínim, o (iii) és un element que manté identitat de sentit parcial o total amb la darrera proposició incorporada al context (això és, pronoms i adverbis neutres no clítics).

A més d'aquesta restricció sobre el context, hom tindrà en compte que les propietats semàntiques de *rai* es caracteritzen perquè:

6. *Rai* funciona semànticament com un connector amb algun predicat o proposició de C. *Rai* comporta, ultra això, com un intensificador respecte a la propietat o proposició amb la qual es connecta, ja que exigeix o bé l'existència d'altres propietats que presentarien un grau més important / interessant que la propietat / proposició amb la qual es connecta, o bé l'existència d'altres entitats que presentarien un grau més interessant respecte a aquesta propietat / proposició. *Rai*, a la vegada, rebaixa la importància o interès de la propietat / entitat que l'acompanya a E.²¹

Postulem, doncs, 5 i 6 com les dues estipulacions que són necessàries per tal d'oferir una explicació de com els parlants-òidors interpreten els enunciats amb *rai*. L'ús de *rai* als exemples (32)-(35) suggereix que no anem del tot desencaminats en la formulació d'aquestes restriccions. (Posem en cursiva els exemples la propietat / proposició a la qual s'aplica el connector, propietat / proposició que tant pot formar part directament del context lingüístic, com del context proposicional accessible; és indistint.)

(32) A. *Barcelona és molt calorosa*

B. *Calorosa rai!*

C (32B) (a) *Tota ciutat té una sèrie de trets característics*

(b) *Alguns d'aquests trets, com la pollució, la brutícia, la humitat, són preocupants per a població*

(c) *Barcelona és una ciutat*

(d) *Barcelona és molt calorosa (= 32A)*

IP(32B) (a) *Barcelona té altres trets que la caracteritzen*

(b) *El fet que Barcelona sigui calorosa sí que no és preocupant per a la població*

(on «IP» equival a «implicacions pragmàtiques»).

En aquest exemple *rai* exigeix l'existència d'altres propietats per a Barcelona, que presentarien un grau més important que la propietat amb la qual es connecta.

(33) A. *En Joan fa molt bé de pujar les escales a peu*

B. *Ell rai, que pot!*

C (33B) (a) *Hi ha esdeveniments que mereixen comentaris especials*

(b) *Pujar les escales a peu no mereix cap comentari especial fora dels casos exclosos a (c)*

(c) *Per tal de poder pujar les escales a peu s'ha d'ésser jove o no tenir cap impediment físic*

(d) *En Joan puja les escales a peu*

IP(32B) (a) *En Joan sí que no mereix comentari especial*

(b) *En Joan és jove o no té cap impediment físic*

Aquí *rai* exigeix l'existència d'altres entitats (fora d'en Joan) que presentarien un grau més interessant respecte a la propietat a la qual s'aplica.

21. D'acord amb Jackendoff (1983) parlem de propietats / entitats / proposicions com a unitats que s'han projectat al nivell de l'estructura conceptual, i no com a unitats lingüístiques, puix que tant el sistema lingüístic, com el sistema visual, com el sistema auditiu poden proporcionar informació que especificarà el contingut de la connexió de *rai*. Les categories ontològiques amb les quals es connecta *rai* són unitats bàsiques (i.e. primitius) de l'estructura conceptual.

(34) A. *Avui en Marc ja s'ha trobat millor*

B. Així rai!

C (34B) (a) *Fins abir en Marc estava malament de salut*

(b) En Marc havia de presentar-se demà a unes proves

(c) *Avui en Marc ja s'ha trobat millor (= 34A)*

IP(34B) L'estat de salut d'en Marc sí que no l'impedirà de presentar-se demà a les proves

Pels seus requisits semàntics *rai* en aquest exemple exigeix per a l'entitat de qui es parla l'existència d'altres proposicions que presentarien un grau més interessant que no les proposicions amb les quals es connecta.

(35) A. (Algú torna de comprar havent-se oblidat de comprar pomes)

B. Pomes rai!

C (35B) (a) *Hi ha articles alimentaris, per exemple: carn, peix, ous, verdura, l'absència dels quals pot fer anar malament*

(b) Hom s'ha descuidat de comprar pomes

IP(35B) Les pomes sí que no ens faran anar malament

En aquest cas, per a la correcta interpretació de *rai* cal postular l'existència d'altres entitats —tret de les pomes— que presentarien un grau més interessant respecte a la proposició amb la qual es connecta.

Advertiu que en cada exemple C es compon de proposicions que hem imaginat com un dels contextos accessibles, però concretament és el context respecte al qual el parlant-oïdor avaluarà la pertinència de l'enunciat. Noteu, així mateix, que la proposició expressada a A, o una inferència d'aquesta proposició, s'incorpora sempre al context de B i, per tant, participa en el procés d'extracció d'inferències pragmàtiques. I, finalment, adoneu-vos que, d'acord amb les nostres prediccions, com a mínim una de les implicacions pragmàtiques deduïbles de la interacció de l'enunciat amb les proposicions contextuais emfasitza la subvaloració de la propietat / entitat / proposició que acompanya *rai* a E.

Direm, doncs, que la restricció que acabem de definir s'imposa per les propietats semàntiques mateixes de l'entrada lèxica de *rai*, i per tant podem concloure que —juntament amb els mots que Baker (1975), Ducrot (1980), Brockway (1982) han descrit com a portadors d'una funció interpretativa especial— en català cal incorporar el mot *rai*, per tal com es comporta com un tipus de connector entre enunciats i contextos amb unes característiques molt particulars.

Sembla, en conclusió, que l'anàlisi que acabem de proporcionar de *rai* dona suport a les implicacions teòriques que es desprenen de la hipòtesi proposada per Brockway (1982):

(i) A les llengües naturals hi ha mots i locucions que, en connectar enunciats i contextos, imposen restriccions semàntiques a la interpretació pragmàtica dels enunciats que acompanyen o que els contenen.

(ii) La teoria de la interpretació d'enunciats ha de fer possible que certes propietats pragmàtiques d'enunciats s'especifiquin semànticament.

Acollint-nos a l'anàlisi de Brockway (1982), trobem així mateix una explicació a un dels punts que havien quedat obscurs a Espinal (1980). Ens referim al problema de la recuperabilitat del contingut proposicional amb el qual *rai* es relaciona pragmàticament. En efecte, el parlant-oïdor pot ser que trobi algunes dificultats per a identificar el context respecte al qual es pugui avaluar la pertinèn-

cia de l'enunciat en qüestió. Aleshores, la seva tasca serà d'ampliar el nombre de proposicions que configuren el context accessible, fins al punt que li sigui possible la comprensió de l'enunciat i, per descomptat, l'obtenció d'inferències. I assumim que l'oidor haurà trobat el context per a la comprensió, quan podrà deduir implicacions pragmàtiques i així identificar el grau de pertinència de l'enunciat.

Postulem que és un model teòric com aquest el que permet d'explicar de manera concisa i elegant els moviments lògico-psicològics que tenen lloc al llarg del procés d'interpretació i, per tant, al llarg del processament de qualsevol enunciat que contingui l'adverbi *rai*.

Rai, com hem pogut veure, és un lexema que no actua formalment ni com a predicat ni com a operador, atès que ni manté una relació temàtica amb cap element argumental ni modifica cap conjunt de propietats. Certament, mostra algunes semblances estructurals i semàntiques amb els operadors de modalitat positiva i negativa, però se'n distancia en tant que, sintàcticament, no pot anar acompanyat de cap forma verbal flexional, i semànticament ha de connectar amb informació contextual seguint unes determinades restriccions, pautes que controlaran la interpretació pragmàtica de l'enunciat corresponent.

Als elements que no es mostren ni com a predicats ni com a operadors, hom els ha atorgat una categoria lingüística particular: la de mots connectors (cf. Espinal 1985b); i en aquest treball hem incorporat *rai* a la llista de mots connectors del català.

M. TERESA ESPINAL

BIBLIOGRAFIA

- BAKER 1975 C. BAKER, *This is a first approximation, but...*, «Chicago Linguistic Society», núm. 11 (1975), ps. 37-47.
- BALARI 1916 J. BALARI, *Estudi sobre la paraula catalana rai*, apèndix al discurs d'entrada de L. Segalà a la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (1916), ps. 29-37.
- BARTRA-BRUCART 1982 A. BARTRA - J.M. BRUCART, *Alguns arguments a favor de la categoria Sintagma Predicatiu*, «Els Marges», núm. 24 (1982), ps. 91-113.
- BROCKWAY 1982 D. BROCKWAY, *Connecteurs pragmatiques et principes de pertinence*, «Langages», núm. 67 (1982), ps. 7-22.
- BRUCART 1984 J.M. BRUCART, *Sobre el caràcter anafòric del fenomen de vaciado*, «Estudis Gramaticals», núm. 1 (1984), ps. 27-76.
- BRUCART 1986 J.M. BRUCART, *Algunes reflexions sobre l'evolució de la Gramàtica Generativa*, «Els Marges», núm. 33 (1986), ps. 9-45.
- CHOMSKY 1981 N. CHOMSKY, *Lectures on government and binding*, (Dordrecht 1981).
- CHOMSKY 1982 N. CHOMSKY, *Some concepts and consequences of the theory of government and binding* (Cambridge, Mass., 1982).
- DLC 1982 *Diccionari de la llengua catalana* (Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana, 1982).
- DUCROT 1980 C. DUCROT, *Les mots du discours* (París 1980).
- ESPINAL 1980 M.T. ESPINAL, *Tu rai! Observacions sobre un mot-frase anafòric*, «Els Marges», núm. 18/19 (1980), ps. 102-108.
- ESPINAL 1985a M.T. ESPINAL, *Anàlisi interpretatives i teoria lingüística*, tesi doctoral (Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona, 1985).
- ESPINAL 1985b M.T. ESPINAL, *Algunes categories lògiques en teoria lingüística*, «I Congreso de Lenguajes Naturales y Lenguajes Formales» (Barcelona 1985), en curs de publicació a les actes del congrés.
- FABRA 1932 P. FABRA, *Diccionari general de la llengua catalana* (Barcelona 1932).
- HANKAMER 1976 J. HANKAMER, *The semantic interpretation of anaphoric expressions*, dins C. RAMEH (ed.), *Semantics: theory and application* (Georgetown 1976).
- HANKAMER-SAG 1976 J. HANKAMER - I. SAG, *Deep and surface anaphora*, «Linguistic Inquiry», núm. 7 (1976), ps. 391-426.
- JACKENDOFF 1983 R.S. JACKENDOFF, *Semantics and cognition* (Cambridge, Mass., 1983).
- MONTOLIU 1927 M. de MONTOLIU, *La paraula rai. Estudi lexicogràfic i etimològic*, dins A. BONILLA, «Estudios eruditos in Memoriam de... (1875-1926)» (Madrid 1927).
- REINHART 1983 T. REINHART, *Anaphora and semantic interpretation* (Londres 1983).
- RIGAU 1981 G. RIGAU, *Gramàtica del discurs* (Ballaterra 1981).
- SAG 1979 I. SAG, *The nonunity of anaphora*, «Linguistic Inquiry», núm. 10 (1979), ps. 152-164.
- SAG-HANKAMER 1977 I. SAG - J. HANKAMER, *Syntactically versus pragmatically controlled anaphora*, a FASOLD - SHUY (eds.), *Studies in language variation* (Georgetown 1977).
- SCHACHTER 1977 P. SCHACHTER, *Does she or doesn't she*, «Linguistic Inquiry», núm. 8 (1977), ps. 762-767.
- SPERBER-WILSON 1981a D. SPERBER - D. WILSON, *On defining «relevance»* (Londres, Mimeo, University College London, 1981).
- SPERBER-WILSON 1981b D. SPERBER - D. WILSON, *Irony and the use-mention distinction*, dins P. COLE (ed.), *Radical pragmatics* (Nova York 1981).

- SPERBER-WILSON 1982 D. SPERBER - D. WILSON, *Mutual knowledge and relevance in theories of comprehension*, dins N. SMITH (ed.), *Mutual knowledge* (Nova York 1982).
- SPERBER-WILSON 1986 D. SPERBER - D. WILSON, *Relevance. Communication and Cognition* (Oxford 1986).
- SFITZER 1928 L. SPITZER, *Cat. ¡ray!*, «Revista de Filología Española», xv (1928), ps. 284-289.
- STOWELL 1983 T. STOWELL, *Subjects across categories*, «The Linguistic Review», núm. 2 (1983), ps. 285-312.
- TRANEL 1973 B. TRANEL, *Voici and violà*, dins R.A. JACOBS (ed.), *Studies in language* (Lexington, Mass., 1973).
- WILSON-SPERBER 1980 D. WILSON - D. SPERBER, *On finding the context for comprehension* (Londres, Mimeo, University College London, 1980).
- WILSON-SPERBER 1981 D. WILSON - D. SPERBER, *On Grice's theory of conversation*, dins P. WERTH (ed.), *Conversation and discourse* (Londres 1981).